SR

SOUVENIR

OF THE

DEDICATION OF THE

CRUCIFIXION GROUP MONUMENT

Erected in Memory of the Members of
St. Hedwige Parish Who Died in
Service in World War I
and World War II

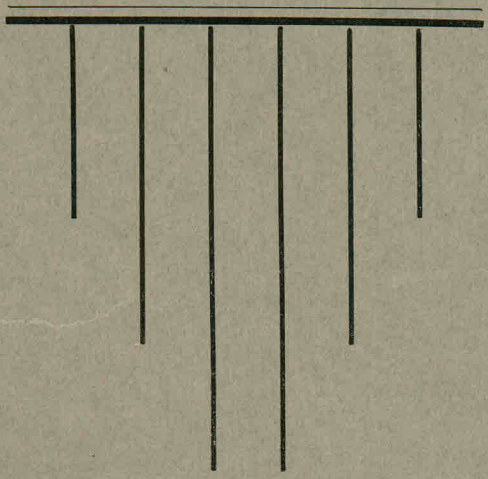

SUNDAY, OCTOBER 12, 1947

At The

ST. HEDWIGE CEMETERY

Bedford, New Hampshire

CRUCIFIXION GROUP

Erected in Memory of the Members of St. Hedwige Parish Who Died in Service in World War I and World War II.

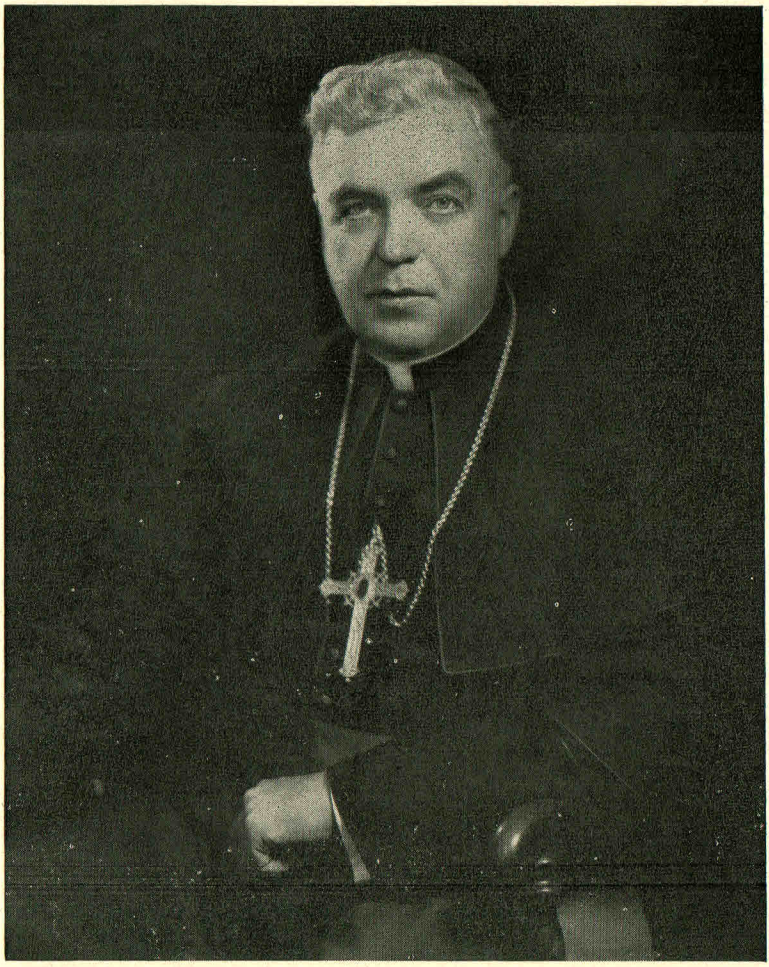

HIS EXCELLENCY
THE MOST REVEREND MATTHEW F. BRADY, D. D.
BISHOP OF MANCHESTER OFFICIATED AT THE
DEDICATION OF MONUMENT.

KS. PROBOSZCZ, JAN B. PUCHAŁA

BOHATERZY.

„Dulce et decorum est pro patria mori" (Słodko i przyjemnie jest umrzeć za ojczyznę).

Na taką pochwałę śmierci bohaterskiej za ojczyznę, zdobył się w starożytnych czasach sławny Rzymski poeta.

Taką śmiercią bohaterską podczas dwóch ostatnich wojen wszechświatowych, przypieczętowało swą miłość dla swej ojczyzny, Ameryki, bezpośrednio, a pośrednio nawet dla naszej cierpiącej ojczyzny Polski, aż trzynastu naszych kochanych młodych parafian-bohaterów. Ci bohaterzy nasi, którzy swe młode życie poświęcili dla tak dobrej sprawy wolności dla wszystkich narodów, a osobliwie dla naszej drogiej Ameryki i Polski, — „Who made the supreme sacrifice," — są prawdziwemi męczennikami w oczach Bożych.

Dla tego już teraz w naszej parafii Św. Jadwigi, z wielkiej wdzięczności ku tem naszem drogim młodym parafianom-bohaterom, modlimy się za nimi i od czasu do czasu Mszę św. odprawiamy za spokój ich dusz. A daj, Boże, że my wszyscy bez wyjątku jako Polacy do tego naszego zacnego i szlachetnego polskiego narodu należący, na zawsze zachowamy prawdziwą wdzięczność dla świetlanej pamięci, tych kochanych i nie zapomnianych naszych młodych bohaterow-parafian. A tę wdzięczność dla nich okażmy w czynie, starając się być jak najlepszymi Polakami i katolikami!

Ks. Jan B. Puchała,
Proboszcz.

KOLEDZY

We wrześniu, 1939 roku, niemcy wkroczyli na ziemie polskie, i rozpoczęła się najstraszniejsza ze wszystkich wojna światowa ze swym nieuchronionym końcem — śmiercią — dla setki tysięcy ludzi wszystkich narodów.

A my, tu w Stanach Zjednoczonych czytając gazety z przerażeniem przeczuwaliśmy, że ta straszna burza nie uniknie nas.

Upadła Polska. Wnet Francja i Zachodnia Europa wpadła w szpony wroga. Na morzu okręta torpedowano bez przestrzeżenia. Matki, dzieci, kapłani i zakonnice padli ofiarami niemiłosiernego nieprzyjaciela. Cała Zachodnia Europa stała się mogiłą dla tych niewinnych osób.

Czy to samo miało być naszym losem?

Wkrótce Ameryka poczęła się uzbrajać, aby być przyszykowaną wrazie napadu, który zdawał się być nieunikniony.

Ten straszny dzień wreszcie nastąpił. Dzień 7-go grudnia, 1941 roku Japonia rzuciła się całą siłą na Pearl Harbor. Ów dzień ochydny pozostanie w pamięci naszej na zawsze. Był to dzień kiedy koledzy nasi usłyszeli poraz pierwszy świszczenie i wybuch bomby wroga. A dla niejednego z nich dzień 7-go grudnia, roku 1941-go jest zapisany na kartach historji jako dzień kiedy padł ofiarą za wolność, kiedy życie oddał w obronie ojczyzny swej.

Zaledwie garstka z nas miała pojęcie, że gdzieś znajduje się jakieś Pearl Harbor. Od tego pamiętnego zaś dnia, każda

osoba w Ameryce poznała i uświadomiła sobie istnienie i miejscowość w Hawaii, Pearl Harbor. Myśmy również poznali z doświadczenia osobistego inne miejscowości nam zupełnie obce i nieznane; co więcej, te wyspy i zakątki świata broniliśmy ceną krwi swojej, a nawet życiem przypłacaliśmy. Takie miejsca kiedyś obce a dziś dobrze znane są: Guadalcanal, Gilbert Islands, Okinawa, Kasserine Pass, Anzio, Utah Beach, Hurtgen Forest, Ruhr Valley, Malmedy i wiele, wiele innych miejsc za licznych tu wymieniać.

My, weterani, znamy te miejsca, nie jako główne miejscowości historyczne wojny ostatniej, lecz dla nas są to ziemie zbroczone krwią kolegów naszych, ziemie poświęcone na cześć Bogu, ojczyźnie i wolności.

Dzisiaj poświęcamy ten ołtarz na pamiątke tych, którzy opuścili parafję naszą, ażeby wstąpić w szeregi wojskowe, pośpieszyć z pomocą w obronie ojczyzny, i jak najprędzej zwyciężyć wroga. Jeden z pierwszej, a dwunastu z drugiej Wojny Światowej oddali swe młode życie na polu bitwy z miłości ku ojczyźnie, za wolność wszystkich narodów.

Przed tym ołtarzem chciejmy więc my, nasze dzieci, wnuki i wnuczki modlić się za spokój duszy naszych zmarłych kolegów. — „ Niech spoczywają w pokoju!" — Módlmy się też, aby Bóg łaskawy i miłosierny zachował cały świat od dalszego zniszczenia.

Bolesław Pokigo.

MICHAŁ T. CIEMPA

Michał T. Ciempa, Kapral w drugiej dywizji, został zabity 3-go października, 1918 roku, w St. Mihiel.

Józef C. Chromiak, Urodzony 22-go października, 1900 roku, uczęszczał do szkoły św. Kazimierza, wstąpił do służby wojskowej do Air Corps 12-go sierpnia, 1942roku. Umarł 12-go grudnia, 1942 roku w Fort Dix, New Jersey.

JÓZEF C. CHROMIAK

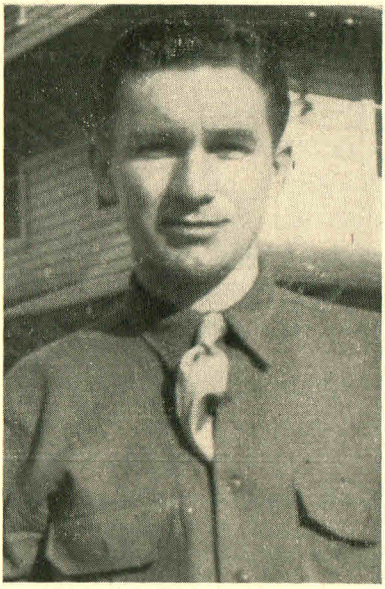

JAN S. CIECHOŃ

Jan S. Ciechoń, Syn Franciszka i Ludwiki, urodzony 26-go lipca, 1917 roku, uczęszczał do szkoły św. Kazimierza i Manchester Central High School. Wstąpił do służby wojskowej 17-go kwietnia, 1942 roku i był wysłany do Europy we wrześniu, 1942 roku. Brał udział w inwazji na D-Day i w bitwie St. Lo. Został zabity 29-go lipca, 1944 roku, w Normandy, Francja. Otrzymał w zasłudze Presidential Citation i Medal Purple Heart.

Piotr Ćwiklik, urodzony 8-go maja, 1907 roku. Wstąpił do służby wojskowej 2-go lipca, 1942 roku. Umarł 29-go lipca, 1944 roku, w Walter Reed szpitalu w Washington, D. C.

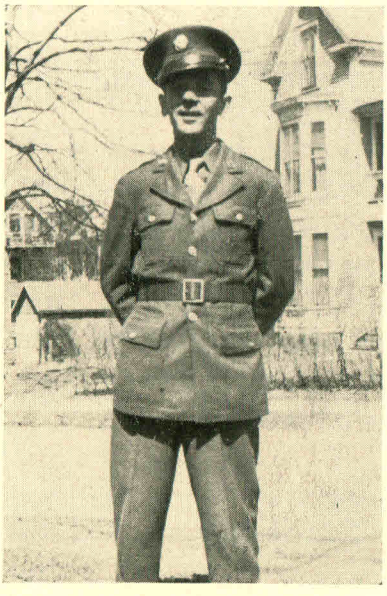

PIOTR ĆWIKLIK

HARRY G. FUHREL

Harry G. Fuhrel, urodzony 12-go lipca, 1913 roku. Uczęszczał do Varney szkoły i Manchester West High School. Wstąpił do służby wojskowej 22-go października, 1942 roku, do Co. D, 313th Infantry 79th Division. Został wysłany do Camp Blanding, Florida, na ćwiczenie wojskowe na (machine gunner). Ztamtąd poszedł na manewry do Camp Forest, Tennessee, do Mojawe Desert, California, i do Camp Phillips, Kansas. Wysłany był na inwazję Europy w kwietniu, 1944 roku. Zginął na polu bitwy w Cherbourg we Francji, 20-go czerwca, 1944r.

Józef Jędrysik, urodzony 28-go maja, 1917 roku, uczęszczał do Franklin Street School i Manchester Central High School. Został zabity 7-go grudnia, 1941 roku, w Pearl Harbor. Jeden z pierwszych w parafji, który oddał życie za wolność.

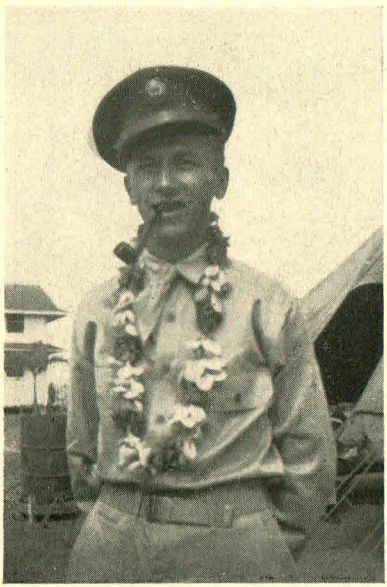

JÓZEF JĘDRYSIK

Piotr Kielar, syn Rozalji Kula, urodzony 21-go czerwca, 1916r. Wstąpił do służby wojskowej 24-go lutego, 1941r. w 172nd F. A. Bn., Btry C. Został zabity 22-go października, 1944r., Walheim, Germany.

PIOTR KIELAR

STANISŁAW LEPA

Stanisław Lepa, syn Leona i Bronisławy Lepa, urodzony 5-go lutego, 1913r. Uczęszczał do szkoły św. Kazimierza, był w służbie wojskowej około dziesięć lat. Został zabity w Anglji, 11-go sierpnia, 1942 roku.

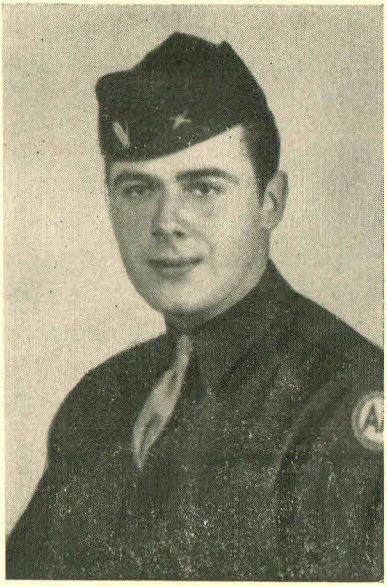

MADDEN EDWARD ANTONI

Madden Edward Antoni, urodzony 16-go maja, 1925r. Został zabity w Luxembourg, 29-go grudnia, 1944r.

Aleksander J. Misiak, został zabity w Normandy, Francji, w inwazji na D-Day 1-go sierpnia, 1944 roku.

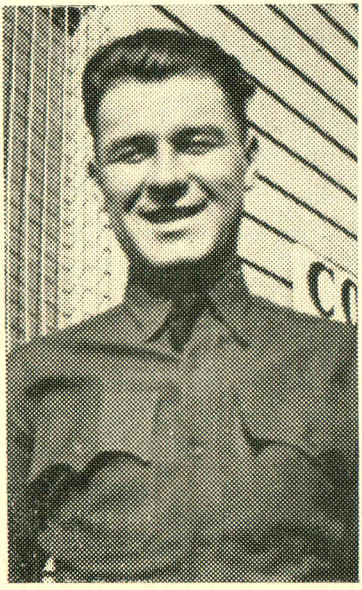

ALEKSANDER J. MISIAK

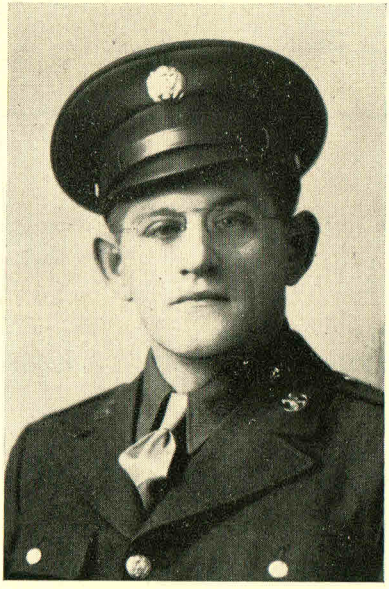

HENRYK M. RADWAN

Henryk M. Radwan, syn Katarzyny Radwan, urodzony 15-go sierpnia, 1912r. Uczęszczał do szkoły św. Kazimierza. Wstąpił do służby wojskowej 16-go grudnia, 1942r. Został zabity 16-go listopada, 1944, zaledwie sześć tygodni po wysłaniu do Europy.

Rozmus Józef Stan., urodzony 30-go sierpnia, 1918r. Uczęszczał do szkoły św. Kazimierza i Manchester Central High School. Zapisał się do U. S. Navy w roku 1940, był wysłany na okręcie U. S. S. Arizona do Pearl Harbor, Hawaii, i tam został zabity 7-go grudnia, 1941r. Drugi z pierwszych z parafji, który oddał życie za wolność.

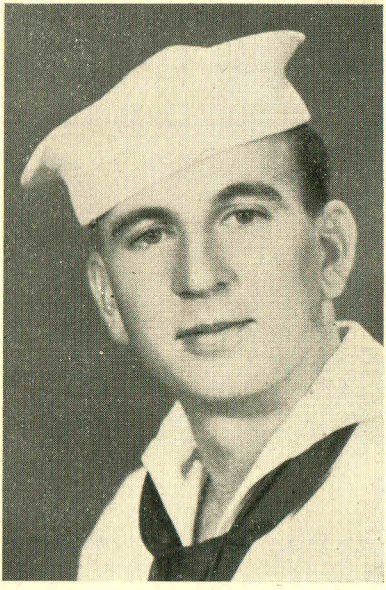

ROZMUS JÓZEF STANISŁAW

JAN WOJDYŁA

Jan Wojdyła, urodzony 3-go grudnia 1917r. Uczęszczał do szkoły św. Józefa. Został zabity we Francji, 16-go lipca, 1944 roku.

REQUIESCANT

In lonely watches night by night
Great visions burst upon my sight,
For down the stretches of the sky
The hosts of dead go marching by.

Strange ghostly banners over them float
Strange bugles sound an awful note,
And all their faces and their eyes
Are lit with starlight from the skies.

The anguish and the pain have passed
And peace hath come to them at last,
But in the stern looks linger still
The iron purpose and the will.

Dear Christ, who reign'st above the flood
Of human tears and human blood
A weary road these men have trod,
O house them in the home of God!

Frederick George Scott.

GOLD-STAR MOTHER'S PRAYER.

Oh, God give me the strength to be
A mother such as only She
Who gave her Son on Calvary's Hill,
Give me the grace, for I've the will.

She gave her Son to save my soul
And I gave mine for an earthly goal.
But all must fight for just and right,
So God, I pray, give me the might.

June Boyce.

The committee wishes to extend its deepest appreciation to Father Henry Ustaszewski, for his untiring efforts expended towards the erection of the Veteran's Memorial.

PODZIĘKOWANIE

Komitet Budowy Pomnika wyraża swe najserdeczniejsze podziękowanie

KSIĘDZU

HENRYKOWI USTASZEWSKIEMU

za jego pracę i starania, jakie poświęcił w kierownictwie budowy tegoż Pomnika.

PODZIĘKOWANIE

Koło Polek składa serdeczne podziękowanie wszystkim ofiarodawcom i wszystkim tym, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do tej budowy Pomnika, jak również Koło Polek składa podziękowanie Komitetowi Budowy Pomnika, który dokładał wiele starań i zabiegów, aby wznieść ten pomnik ku czci i pamięci poległych bohaterów.

Komitet Budowy Pomnika

MARJA STEFANIK — Przewodnicząca

HELENA MACEK
STANISŁAWA FUHREL
JAN WALAS
JULJA WASZECIAK
KATARZYNA DYDO
MARJA ŚWIERZ
MARJA FUDAŁA
WINCENTY KIOCEK
MARJA KRZYSTYNIAK
BOLESŁAW POKIGO
HELENA SWANSON
STANISŁAWA GÓRSKA
STANISŁAW ROGALA
HENRYK LEŚNIAK
EMILJA OLEŚNIEWICZ
JÓZEF BETLEY

EXPRESSION OF APPRECIATION

The members of the Kolo Polek, wish to express its deep appreciation and sincere thanks to all those who have contributed, directly or indirectly, in the erection of this monument in memory of the members of St. Hedwige's Parish who died in Service during World War I and World War II.

Powyższa fotografja przedstawia Centralny Komitet Budowy Pomnika.

Od lewej ku prawej siedzą: Marja Świerz, wice-prezeska; Marja Stefanik, przewodnicząca; Helena Macek, prezeska. Stoją: Marja Fudała, kasjerka; Stanisława Fuhrel sekr. finansowa; Stanisława Górska, sekr. protokułowa.

KRÓTKA HISTORJA BUDOWY POMNIKA

KTÓRY WYBUDOWANO

Ku Czci Poległych Bohaterów z Pierwszej i Drugiej Wojny Światowej.

Myśl wybudowania Pomnika, wyłoniła się na posiedzeniu Koła Polek dnia 9-go grudnia, 1946 roku. Więc w tej sprawie Towarzystwo Koła Polek, udało się do Ks. Proboszcza Jana B. Puchały i Ks. Henryka Ustaszewskiego o poradę. Księża chętnie zgodzili się na to, aby stanął taki pomnik na cmentarzu Św. Jadwigi, ofiarując swą współpracę i doradę w potrzebie, przeto za ich okazaną wdzięczność współpracy, Koło Polek wyraża swe najserdeczniejsze podziękowanie.

Mamy bohaterów — jednego z pierwszej wojny, a dwunastu z drugiej, którzy swe młode życie oddali za wolność Ojczyzny Polski i Ameryki!

Cześć tym Bohaterom!! — Cześć ich Pamięci!!!

Lista Ofiarodawców, Którzy Złożyli Na Fundusz Bud. Pomnika:

Po $500.00

Towarzystwo Św. Józefa i Klub Kazimierza.

Towarzystwo Bratniej Pomocy Rycerzy, Klub Pułaskiego i Koło Polek.

$100.00

Towarzystwo Tadeusza Kościuszki.

Po $50.00

Klub Polsko- Amerykańskich Obywateli.

Mrs. Stella Fuhrel,
Mr. & Mrs. Paul H. Harvey, [Contractor,
Pani Józefa Radwan.

$30.00

Ks. Proboszcz, Jan B. Puchała.

Po $25.00

Ks. Henryk Ustaszewski,
Bronisław Albrewczyński z familją,
Józef Betley Adwokat, z żoną,
Bractwo Św. Anny,
Jan Chroniak,
Leon Lepa z żoną,
Chester Mański z żoną,
Henryk Pokigo z familją,
Jan Snarski z żoną,
Stanisław Szarek z żoną.

$21.00

Stanisław Jaskółka z żoną,

$20.00

Jan Oleśniewicz z familją.

$15.00

Marja Wojdyła.

Po $10.00

Józef Biskup z żoną,
Chór Św. Cecylji,
Marja Ciechoń,
Jan Dąbrowski,
Stanisław Dydo z żoną,
Szymon Fudała z żoną,
Antoni Gosztyła z żoną,
Paweł Jakaitis z żoną,
Władysław Jasiewicz,
Aniela Jędrysiak,
Józef Krzystyniak z żoną,
Józef Leśniak z żoną,
Familja Macek,
Franciszek Mazur z żoną,
Józef Mędzela z żoną,
Władysław Pasieka z żoną,
Franciszek Piętoń z żoną,
Anna Piotrowska,
Antonina Piotrowska,
Jan Piński z żoną,
Franciszek Radwan z żoną,
Mrs. Viola Rochford,
Dr. Stanisław Rząsa z żoną
Teodor Rzeźnikiewicz z żoną,
Wojciech Stefanik z żoną,
Juljan Szarek z żoną,
Adolf Szopa z żoną,
Stanisław Tkacz z żoną,
Konstanty Woitkowski z żoną,
Anna Wojdyła,
Dr. Jan B. Włodkowski z żoną,
Dr. Władysław Zagórski z żoną,
Anna Ziarko,
Młodzież ze Związku Narodowego,

$7.00

Bolesław Płodzik.

Koło Pomocnicze przy Klubie Kazimierza, **$200.00**

Po $5.00

Franciszek Albrewczyński z żoną,
Tadeusz Albrewczyński z żoną,
Ignacy Betley z żoną,
Jan Betley z żoną,
Karol Betley z żoną
Ludwik Biskup z żoną,
Władysław Bobusia z żoną,
Józef Bogacki z żoną,
Marja Bożek,
Jan Bykowski z żoną,
Jan Chmielewski,
Sylwester Chmielewski,
Wacław Chmielewski z żoną,
Józef Ciechoń,
Władysław Cieśla z żoną,
Roman Czaja z żoną,
Wiktorja Ćwiklik,
Józef Dobek z żoną,
Władysław Dobek z żoną,
Ignacy Domian z żoną,
Anna Dudziak,
Helena Dziadosz,
Władysław Dziura z żoną,
Karolina Twarjan,
Clarence Foley z żoną,
Władysław Furgał z żoną,
Marjan Gassek z żoną,
Józef Gładysz z żoną,
Albin Grzybowski z żoną,
Bronisława Habaj,
Zofja Heleniak,

Po $5.00

Genowefa i Helena Hudzik,
Władysław Jajeśnica z żoną,
Marja Jamróg,
Michał Jamróg z żoną,
Władysław Jamróg,
Wojciech Jamróg z żoną,
Wojciech Janas z żoną,
Jan Jasiński z żoną,
Józef Jasiński,
Michał Jasiński z żoną,
Anna Jaskółka,
Wiktor i Marja Jerzyk,
Dominic Kane,
Adam Kania z żoną,
Genowefa Kaplarczyk,
Władysław Kielar, z żoną,
Mikołaj Kijowski z żoną,
Wacław Kozłowski z żoną,
Piotr Kubarek z żoną,
Marcin Kuk z żoną,
Marja Kula z familją,
Rózalja Kula,
Stanisław Lenda z żoną,
Władysław Lepa z żoną,
Henryk Leśniak z żoną,
Franciszek Machoś z żoną,
Mrs. Mary Madden,
Walter Madden,
Jan Malik z żoną,
Stanisław Malik z żoną,
Zofja Malik,
Katarzyna Maślanka,
Helena Maynard,
Józefa McGrail,
Antoni Michalak z żoną,

Po $5.00

Józef Michalak z żoną,
Władysław Mroczkowski z żoną,
Józef Mrozek z żoną,
Władysław Niedzwiecki z żoną,
Piotr Patryn z żoną,
Jan Pełdyak z żoną,
Stanisław Pełtak z żoną,
Francis Phinen z żoną,
Stanisław Piaseczny z żoną,
Kazimierz Piecuch z żoną,
Jan Piękoś,
Dorota Piętoń,
Helena Piętoń,
Zofja Pińska,
Wojciech Piterak z żoną,
Grzegorz Płodzik,
Sidney Pollard z żoną,
Jan Przybyła z żoną,
Michalina Pstrągowska,
Katarzyna Radwan,
Stanisław Rogala z żoną,
Franciszek Rozmus z żoną,
Józef Rybczyk z żoną,
Wincenty Rybicki, z żoną,
Stanisław Rzeźnikiewicz z żoną,
Władysław Rzeźnikiewicz z żoną,
Ludwik Sidor,
Stanisław Skora z żoną,
Paweł Slemp z żoną,
Charles Smith z żoną,
Józef Stefanik z żoną,
Michał Stefanik z żoną,
James Swanson z żoną,
Jan Świderski z żoną,
Antoni Świerz z żoną,
Eleonora Świerz,

Po $5.00

Marja Świerz,
Tomasz Świst z żoną,
Zofja Świst,
Józef Szarek z żoną,
Aniela Szot,
Mikołaj Szymański z żoną,
Felicja Walińska,
Dudley William Walsh z żoną,
Jan Waszeciak z żoną,
Kazimierz Waszeciak z żoną,
Piotr Wielgos,
Marja Wiśniewska,
Jan Zajechowski z żoną,
Michał Zajechowski z żoną,
Stanisław Zajechowski z żoną,
Józefa Żarnowska,
Marja Zdoń,
Stanisław Zdoń z żoną,
Marja Ziarko,
Anna Znaida,
Franciszek Szczepan z żoną,

$4.00

Katarzyna Gobis.

Po $3.00

Stephen Bayko z żoną,
Edmund Ejdowski z żoną,
Karol Filip z żoną,
Stanisław Janas z żoną,
Anna Jasińska,
Józef Machoś z żoną,
Grzegorz Markut z żoną,
Aleksander Szumierz z żoną,
Stanisław Urban z żoną,
Jan Walas z żoną,
Stanisław z Drozd z żoną,

Po $2.00

Wiktor Bartula z żoną,
Franciszek Berdechowski z żoną,
Marja Bilus,
Wiktorja Brzezowska,
Anna Cateras ze synem,
Wojciech Ciechoń z żoną,
Jan Ciempa z żoną,
Marja Cronin,
Stanisław Czech,
Józefa Dachowska,
Franciszek Dróciak z żoną,
Katarzyna Dróciak.
Aniela Dubiel,
Elżbieta Dubiel,
Marcin Dudziak z żoną,
Edward Dulsky z żoną,
Paulina Fryc,
Józef Fudała z żoną
Julja Fudała,
Marja Fudała,
Antoni Gonet z żoną,
Stanisław Górski z żoną,
Tekla Gruszkoś,
Józef Hendzel z żoną,
Henryka Jamróg,
Józef Jasiński,
Katarzyna Jasińska,
Jan Jaskółka z żoną,
Tomasz Jerzyk z żoną,
Władysław Kazanowski,
Wojciech Kijek z żoną,
Wincenty Klocek z żoną,
Bronisława Kosiba,
Władysław Kowalczyk z żoną,
Franciszek Król,
Wiktorja Król,
Sandra Rosemary Kubarek,
Józef Kubit z żoną,
Jan Kurch z żoną,
Bronisław Leśniak,
Władysław Leśniak,
Anna Ludwin,
Genowefa Ludwin,
Aniela Mamot,

Po $2.00

Wilhelm Masewicz z żoną,
Andrzej Młocek z żoną,
Franciszka Motta,
Mieczysław Mrozek z żoną,
Ludwik Pawłoski z żoną,
Bronisław Pełtak,
Józef Pełtak z żoną,
Stanisław Poftak z żoną,
Józef Pyżanowski z żoną,
Stanisław Selwoński z żoną,
Helena Skóra,
Józefa Słowik,
Ludwik Stefanowicz,
Kazimiera Stelmaszewska,
Józef Stokłosa,
Zofja Stokłosa,
Józefa Szumierz,
Wiktorja Taylor,
Józef Tkacz z żoną,
Stanisława Toparowska,
Władysław Kapela z żoną,
Katarzyna Woźniak.

Józefa Szot. **$1.50**

Po $1.00

Jan Brzezowski,
Józef Cieśla,
Louis Coviello,
Harold Dennis,
Ignacy Dulak,
Jan Dudziak z żoną,
A Friend,
Genowefa Filip,
Tekla Gniada,
Jan Gniady,
Stanisław Jaskółka,
Ewa Kazanowska,
Franciszek Komisarek,
Wojciech Kramarz,
Andrzej Kula,
Agata Orczykowska,
Jan Pełdyak,
Władysław Pilawski,
Stanisława Płodzik,
Katarzyna Stemska,
Bolesław Szubert.

PO WYDRUKOWANIU LISTY OFIARODAWCÓW ZŁOŻYLI JESZCZE PO $5.00

Jakób Pełtak z żoną, Józef Hendzel z żoną, Ludwika Ciechoń, Emilja i Helena Ciechoń, Franciszek Rozmus z żoną, Grzegórz Dobrzański z żoną.

Program

10:00 A. M. —

Departure by bus for the cemetery from Merrimack St. corner Pine Street.

11:00 A. M. —

1. Dedication Ceremonies by His Excellency Most Reverend Matthew F. Brady, D. D.
2. Sermon by Rev. Joseph Piszczalka, M. S., Pastor of St. Stanislaus Church, Nashua, New Hampshire.
3. Holy Sacrifice of the Mass for our deceased servicemen
4. Libera me.
5. Firing Squad.
6. Taps.
7. 281st Army Band N. G. of New Hampshire, C. W. O. Joseph Gladysz.

Reception of Guests immediately after ceremonies at Carpenter Hotel.

W DRUKARNI F. SZCZEPANA